Vlaams Parlement

743 (2020-2021) – Nr. 1
ingediend op 26 april 2021 (2020-2021)

Verslag

namens de Commissie voor Buitenlands Beleid,
Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking
en Toerisme
uitgebracht door Karl Vanlouwe

van het verslagmoment van de Europese Raad van 25 en 26 maart 2021

verzendcode: BUI

Samenstelling van de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme:

Voorzitter: Cathy Coudyser.

Vaste leden:
Cathy Coudyser, Maarten De Veuster, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Karl Vanlouwe;
Johan Deckmyn, Carmen Ryheul, Kristof Slagmulder;
Karin Brouwers, Vera Jans;
Gwendolyn Rutten, Emmily Talpe;
Björn Rzoska, Tine Van den Brande;
Annick Lambrecht.

Plaatsvervangers:
Maaike De Vreese, Andries Gryffroy, Sofie Joosen, Steven Vandeput, Manuela Van Werde;
Adeline Blancquaert, Stefaan Sintobin, Anke Van dermeersch;
Martine Fournier, Orry Van de Wauwer;
Marino Keulen, Bart Tommelein;
Chris Steenwegen, Jeremie Vaneeckhout;
Steve Vandenberghe.

Toegevoegde leden:
Jos D'Haese.

INHOUD

I. Inleidende uiteenzetting door Axel Buyse, diplomatiek vertegenwoordiger van Vlaanderen bij de Europese Unie 4
1. COVID-19 4
2. Eenheidsmarkt, industrie, digitale economie 5
3. Internationale betrekkingen van de Europese Unie 6
3.1. Oostelijk Middellandse Zeegebied 6
3.2. Rusland 7
4. Eurotop 7
5. Variapunten 7
5.1. China 8
5.2. Karlsruhe 8
II. Bespreking 8
1. Vragen en opmerkingen van de leden 8
1.1. Tussenkomst van Karl Vanlouwe 8
1.2. Tussenkomst van Johan Deckmyn 9
1.3. Tussenkomst van Karin Brouwers 10
1.4. Tussenkomst van Gwendolyn Rutten 11
2. Antwoorden van Axel Buyse 12
Gebruikte afkortingen 17
Bijlage: zie dossierpagina van dit document op www.vlaamsparlement.be

Op 30 maart 2021 bracht Axel Buyse, diplomatiek vertegenwoordiger van Vlaanderen bij de Europese Unie, in de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en Toerisme verslag uit over de resultaten van de Europese Raad van 25 maart 2021. De bijlage waarnaar de spreker verwijst, is te vinden op de dossierpagina op www.vlaamsparlement.be

(Deze vergadering werd als videoconferentie georganiseerd.)

I. Inleidende uiteenzetting door Axel Buyse, diplomatiek vertegenwoordiger van Vlaanderen bij de Europese Unie

Axel Buyse wijst er eerst op dat de Europese top van 25 maart 2021 opnieuw via videoconferentie is verlopen. Zijn verslag is gebaseerd op de Verklaring van de leden van de Europese Raad (bijlage) die 's avonds werd vrijgegeven. België was op die raad vertegenwoordigd door premier Alexander De Croo.

In zijn uiteenzetting zal hij verder ook goeddeels de structuur van die verklaring volgen. Het zal achtereenvolgens gaan over: de COVID-coördinatie, de eenheidsmarkt en de digitale economie, het oostelijke Middellandse Zeegebied, Rusland en de Eurotop die aansluitend heeft plaatsgevonden.

1. COVID-19

De coördinatie van het COVID-19-beleid vormde opnieuw een van de belangrijkste punten van de Europese Raad. De nu al meer dan een jaar durende COVID-19-pandemie heeft op de Europese Raad geleid tot een behoorlijk geanimeerde discussie over de uitvoervergunningen voor vaccins. Dat heeft ertoe geleid dat men het kader voor die uitvoervergunningen wat meer geëxpliciteerd heeft. Landen die vaccins willen en kunnen uitvoeren, moeten dit doen met inachtneming van de beginselen van proportionaliteit en reciprociteit. De hoeveelheid die uitgevoerd kan worden, moet dus in verhouding staan tot de hoeveelheden die binnen Europa dienen te worden gehouden, en er kan enkel uitgevoerd worden naar landen die zelf ook bereid zijn tot export van de eigen productie. Dat laatste slaat meer bepaald op het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten, die alle twee zelf ook vaccins produceren (en in het geval van het Verenigd Koninkrijk ook importeren uit de EU, en dan met name uit België), maar nagenoeg niets van de eigen productie exporteren.

Een tweede verstrenging van het kader bestaat erin dat de beperkingen op de uitvoer niet langer alleen betrekking hebben op de vaccins in afgewerkte vorm, maar ook op de grondstoffen die daarvoor nodig zijn. Dit vormt een aanzienlijke uitbreiding van het systeem. België was niet echt happig op deze uitbreiding van het kader omdat het als grote producent en exporteur van vaccins beducht was voor een eventuele negatieve impact op zijn farmaceutische industrie. Op termijn zou dit een ernstige negatieve economische impact kunnen hebben voor Vlaanderen en voor België. Als de perceptie ontstaat dat er sprake is van Europees protectionisme zouden er op termijn nadelige effecten kunnen zijn voor de levenskansen en de groeikansen van de Vlaams-Belgische farmaceutische industrie. België heeft zich in deze discussie dan ook behoorlijk voorzichtig opgesteld, en is er finaal in geslaagd om samen met Nederland en Zweden een verwijzing te laten opnemen in de slotverklaring naar de wereldwijde waardeketens ('global value chains') bij vaccinproductie. Dat is niet zonder slag of stoot gegaan, aangezien een aantal grotere lidstaten op een ander spoor zaten. Van Frankrijk en Italië was dat te verwachten, maar tot verbazing van de Belgische eerste minister was dat ook het geval voor Duitsland. Dat Duitsland zich aan de zijde van Frankrijk schaart, komt overigens meer en meer voor. Wat bij nogal wat kleinere lidstaten, en dan met name bij Nederland, leidt tot de vrees voor het ontstaan van een Frans-Duits directorium in

Europa. Die as Berlijn-Parijs is met name sinds de Brexit meer en meer een realiteit geworden. Een en ander zal allicht ook niet enkel negatieve effecten hebben, maar hoe dan ook is dit een realiteit waar men mee moet leren leven. Het ontwikkelen – liefst samen met de Nederlandse diplomatie – van een aangepaste strategie is dan ook noodzakelijk.

Naast de kwestie van de uitvoervergunningen is er ook nog een wat bevreemdende demarche van Oostenrijk geweest, dat daarbij steun kreeg van enkele Midden-Europese landen. Op zeer onduidelijke gronden stelden deze landen zich op als zijnde benadeeld in de intern-Europese distributie van vaccins. Dat is bevreemdend omdat met name Oostenrijk een van de koplopers is qua aantal vaccinaties. Een en ander heeft op de Europese Raad dan ook voor flink wat geharrewar gezorgd, maar uiteindelijk is men tot een niet al te fraai ogend compromis gekomen. Het principe van de intern-Europese verdeling van de vaccins à rato van de bevolkingsaantallen van de lidstaten is behouden, maar de Permanente Vertegenwoordigers hebben tegelijk de opdracht gekregen om na te gaan of men Oostenrijk en de andere klagers toch niet op de een of andere manier wat tegemoet kon komen. Wellicht zal daarvoor geput worden uit de 10 miljoen doses van het Pfizer-BioNTechvaccin die extra geleverd zullen worden. Het vermoeden bestaat overigens dat deze hele kwestie minstens deels een uitvloeisel is van de binnenlandse politieke problemen waar de Oostenrijkse kanselier momenteel mee worstelt. Dat zou zijn harde opstelling op Europees niveau kunnen verklaren.

Een derde coronagerelateerde kwestie die ter sprake is gekomen, betreft de vaccinatiepas, het 'Digital Green Certificate'. Ondanks intense discussies heeft dit element de slotverklaring niet gehaald. De discussie is dan ook verre van afgerond. Kern van het probleem is dat de lidstaten die in hoge mate afhankelijk zijn van inkomsten uit binnen-Europees toerisme, en dan met name de Zuidelijke lidstaten, bijzonder tuk zijn op de invoering van zo'n pas, terwijl de meer Noordelijke landen zich daarin voorzichtiger opstellen. Die laatste vrezen immers dat daar ook problemen van discriminatie uit kunnen voortkomen, ook in het licht van eventuele vertragingen die zich nog zouden kunnen voordoen bij de levering van vaccins. Axel Buyse is ervan overtuigd dat deze kwestie intern-Belgisch en op Vlaams niveau verder zeer goed gevolgd zal moeten worden. Door zijn bevoegdheid op het vlak van vaccinatie zou Vlaanderen ook bevoegdheid moeten hebben voor de totstandkoming van een interoperabel, dat wil zeggen intra-Europees bruikbaar, vaccinatiepaspoort. Wie gevaccineerd is of een recente negatieve test kan voorleggen, kan zo'n groen (digitaal) paspoort krijgen. Het is dan ook belangrijk dat België hierin technisch mee is met de andere lidstaten, zoniet dreigen de Belgische ingezetenen deze zomer niet te kunnen reizen binnen Europa. Allicht zou dit ook de nodige politieke consequenties hebben.

Europa zet ook zijn steun aan de internationale verdeling van vaccins via het COVAX-mechanisme voort. Concreet betekent dit dat aanzienlijke aantallen vaccins die in Europa geproduceerd worden, naar de Balkan of Afrika gaan.

Afsluitend werd ook nogmaals benadrukt dat de COVID-19-problematiek niet mocht leiden tot een inperking van het vrij verkeer van goederen. Voor vrachtvervoer moeten er in elk geval 'green lanes' behouden blijven.

2. Eenheidsmarkt, industrie, digitale economie

Daarbij aansluitend is ook de eengemaakte markt ter sprake gekomen op de Europese Raad. De spreker verwijst in dat verband naar het feit dat Flanders Investment & Trade net heeft bekendgemaakt dat de Vlaamse export vorig jaar met zo'n acht procent is teruggelopen. Dat toont aan hoe belangrijk het is om die interne marktmechanismen goed in de gaten te houden. Een herhaling van situaties zoals die zich hebben voorgedaan aan het begin van de coronacrisis moet hoe dan ook

vermeden worden. Axel Buyse refereert daarbij onder andere aan de toestanden die zich hebben voorgedaan aan de Belgisch-Nederlandse grens toen de ordediensten in eerste instantie niet goed bleken te weten wie en wat er nu wel of niet mocht worden doorgelaten.

Ook over de digitale economie zijn op de top een aantal belangrijke uitspraken gedaan. Zo is de digitale autonomie een belangrijk begrip dat bij deze besprekingen is opgedoken. De digitalisering van onze economie vormt – samen met verduurzaming en vergroening – een belangrijke pijler van het grote herstelplan van de Europese Commissie. En daarbinnen is men nu toe aan het formuleren van het concept digitale soevereiniteit. Dit in antwoord op de uitdagingen die gesteld worden door de Chinese en Amerikaanse dominantie op het digitale domein. Europa wil zelf opnieuw meester worden van de aanzienlijke massa aan data die het produceert en van een deel van de technologie die de hele digitaliseringsoperatie ondersteunt. Zowel China als de Verenigde Staten zijn logischerwijze enigszins beducht voor dit nieuwe Europese beleid. Het zal voor Europa dan ook zaak zijn om omzichtig te manoeuvreren bij de realisatie van deze industriële en strategische autonomie, kwestie van niet in eigen vlees te snijden. Een zekere mate van onafhankelijkheid is ongetwijfeld een goede zaak, maar een en ander mag niet ten koste gaan van onze handel. Vooral voor Vlaanderen is dit een belangrijke evenwichtsoefening.

In het verlengde daarvan rijst ook de problematiek van de belastingheffing binnen het digitale gebeuren. Er bestaat binnen Europa, maar ook wereldwijd, een beweging om de grote digitale operatoren (Google, Amazon, Facebook, Apple) toch een fair belastingaandeel te laten betalen. Tot nog toe ontsnappen die in hoge mate aan fiscale heffingen allerhande. Die fiscale inkomsten zijn nochtans mee noodzakelijk om de nadelen van de digitale transitie te helpen opvangen en om het sociale karakter van de digitale transitie te garanderen. Dat laatste zal ook prominent op de agenda staan op de Sociale Top van Porto in mei 2021. Daar zal men zich buigen over de vraag hoe de sociale dimensie van het Europese gebeuren versterkt kan worden. Men zal zich daarbij onder andere baseren op het recente actieplan van de Europese Commissie tot uitbouw van de Europese socialerechtenpijler. Dat er niemand zou worden achtergelaten bij de grote digitale transformatie vormt daarbij een belangrijk aandachtspunt. Bij een onoordeelkundige en te snel doorgevoerde digitalisering dreigen immers nogal wat mensen – en niet alleen ouderen – uit de boot te vallen. In het verlengde hiervan moet de overheid er zich ook voor hoeden om nog enkel digitaal met haar burgers te communiceren. Voor velen is dit immers te hoog gegrepen. Het is goed dat Europa zich hiervan bewust begint te worden.

3. Internationale betrekkingen van de Europese Unie

Met betrekking tot het externe beleid van de Europese Unie ging men in op de problematiek van het oostelijke Middellandse Zeebekken, en dus in wezen op de verhoudingen met Turkije. Daarnaast is ook het thema Rusland ter sprake gekomen op de top, maar dan wel erg summier.

3.1. Oostelijk Middellandse Zeegebied

De problematiek van het oostelijke bekken van de Middellandse Zee vormde de kern van de internationale discussies op de recente Europese Raad. Dat is tegenwoordig de geijkte uitdrukking voor de problemen die de Europese Unie in toenemende mate heeft met het Turkije van president Erdogan. Het gaat dan onder andere over de gaswinning in de Middellandse Zee, over de Turkse geopolitieke bemoeienissen in Syrië, in Koerdistan, in de Kaukasus (cf. de recente oorlog tussen Azerbeidzjan en Armenië over Nagorno-Karabach). Dat alles moet ook bezien worden in het licht van de rol die Turkije speelt in het beheersen van de migratieproblematiek richting Europa. Vandaag zijn er nog altijd zo'n 4 miljoen Syrische vluchtelingen in Turkije, waarvoor het land een royale financiële tussenkomst ontvangt vanuit de EU. Als de

spanning met de Europese Unie weer eens oploopt, komt Turkije dan ook al eens in de verleiding om te dreigen met het opnieuw openzetten van de 'vluchtelingenkraan'. Luttele dagen voor de Europese top heeft de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor Buitenlandse Zaken en Veiligheidsbeleid, Josep Borrell, een 'position paper' vrijgegeven over de algehele relaties van Europa met Turkije. In dat document zelf stonden weliswaar een aantal interessante zaken, maar de daaruit resulterende tekst – zoals die uiteindelijk voortkwam uit de Raadswerkgroepen en het Coreper die het voorbereidend werk deden voor de Europese Raad – viel volgens diplomaten wat mager uit. Er werd immers nauwelijks melding gemaakt van de problemen die zich in Turkije voordoen inzake mensenrechten en rechtsstatelijkheid. Axel Buyse refereert daarbij aan de recente pogingen om een Koerdische politieke partij buiten de wet te stellen, aan diverse willekeurige arrestaties die werden uitgevoerd en aan de terugtrekking van Turkije uit de Conventie van Istanbul over het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld. Dat zijn allemaal vege tekens.

Het uiteindelijke resultaat dat tot stand kwam in de aanloop naar de Europese Raad werd evenwichtiger bevonden. Zoals voorheen al vaker het geval was, is het opnieuw een wortel-en-stokverhaal geworden. Turkije blijft hoe dan ook immers een belangrijke strategische partner van de Europese Unie, waardoor het zaak is om er op een evenwichtige manier mee om te gaan. In kringen van de Belgische federale diplomatie is men er alleszins van overtuigd dat er in dezen een aanvaardbaar evenwicht gerealiseerd werd. De spreker wijst er in dat verband op dat Commissievoorzitter Ursula von der Leyen en Raadsvoorzitter Charles Michel op 6 april 2021 een bezoek zullen brengen aan Turkije om gesprekken te voeren met president Erdogan. Van Europese kant uit zal er dan allicht een aanbod zijn om de douane-unie met Turkije wat extra op te tuigen. Turkije zou met name wat meer export-faciliteiten krijgen richting Europa, op voorwaarde dat daar garanties tegenover staan inzake de stabiliteit van de relaties van Turkije met de Europese Unie in haar geheel, en met de EU-lidstaten die grenzen aan Turkije in het bijzonder. Dat alles zal ook opnieuw ter sprake komen op Europese Raad van juni dit jaar, waaraan Axel Buyse hoopt te kunnen deelnemen via de Belgische delegatie. Daarover lopen momenteel alleszins constructieve gesprekken.

3.2. Rusland

Het was de bedoeling om uitgebreid van gedachten te wisselen over de betrekkingen met Rusland, maar dat thema is uiteindelijk achteruit geschoven. Wel heeft Raadsvoorzitter Charles Michel wat uitleg gegeven over een van de telefoongesprekken die hij gevoerd heeft met president Vladimir Poetin. Allicht wordt dit thema hernomen op een toekomstige Europese Raad.

4. Eurotop

Aanvullend op de Europese Raad is er door de betreffende landen ook nog een korte Eurotop gehouden. Daar werd gesproken over het wat slinkende belang van de euro als internationaal betaalmiddel. Die daling van een paar procentpunten achter de komma baart Europa zorgen. De euro is momenteel overigens nog goed voor zo'n vijfde van het internationale betalingsverkeer. Als dat minder wordt, boet Europa ook in aan internationale invloed.

5. Variapunten

Axel Buyse vermeldt daarna nog kort twee bijkomende aandachtspunten: China en de problemen met de ratificatie van het grote Europese coronaherstelplan in Duitsland.

5.1. China

Wat de relaties met China betreft, is de situatie momenteel behoorlijk precair. Net zoals dat het geval is met Turkije, dient ook hier een moeilijke evenwichtsoefening gemaakt te worden. China was tot nog toe behoorlijk coulant tegenover Europa, maar stelt zich tegenwoordig een heel stuk assertiever op. Europese kritiek op de mensenrechtensituatie in China, bijvoorbeeld naar aanleiding van de gebeurtenissen in Hongkong of de behandeling van de Oeigoeren, wordt niet goed ontvangen. Mee door het grote belang van de handel met China, zit de EU hier bepaald moeilijk. Specifiek voor Vlaanderen wijst Axel Buyse op het grote belang van China voor de Vlaamse havens. Het valt dus te bezien hoever China kan gaan. Allicht kan Europa niet alles over zich heen laten gaan.

5.2. Karlsruhe

Een tweede kwestie die aan de orde is gekomen, betreft de problemen met de ratificatie van Next Generation Europe in Duitsland. Dit grote hulpprogramma waarover in juni 2020 (in parallel met het Meerjarig Financieel Kader voor de periode 2021-2027) een akkoord werd bereikt, moest normaliter tegen eind juni 2021 in alle 27 EU-lidstaten geratificeerd zijn. Het is niet geheel zeker of die streefdatum nog gehaald wordt, aangezien het Duitse Grondwettelijk Hof in Karlsruhe de ratificatieprocedure heeft laten stopzetten tot het heeft kunnen nagaan of een en ander in overeenstemming is met het Duitse grondwettelijke kader. De Europese Commissie lijkt ervan uit te gaan dat alles finaal wel goed komt, maar een en ander kan toch voor wat vertraging zorgen bij de uitrol van dit belangrijke Europese hulpprogramma. Dit is ook voor Vlaanderen relevant, aangezien het in aanmerking komt voor zo'n 2,25 miljard euro uit dit programma.

II. Bespreking

1. Vragen en opmerkingen van de leden

1.1. Tussenkomst van Karl Vanlouwe

Karl Vanlouwe constateert dat de Europese Raad zich voornamelijk gefocust heeft op de problematiek van de vaccinaties. In de conclusies wordt er opnieuw gesproken over de noodzaak van een versnelde productie, levering en uitrol van de vaccins. De problematiek van de uitvoervergunningen voor vaccins en vaccingerelateerde stoffen komt eveneens aan bod, naast een pleidooi voor meer transparantie en het benadrukken van het feit dat de contractueel afgesproken leveringstermijnen nageleefd moeten worden. Een en ander belet niet dat er af en toe toch wat tegenstellingen te noteren vallen in de standpunten van bepaalde Europese lidstaten, met name over de kwestie van de blokkering van de uitvoer van vaccins zonder dat nationale overheden daarin een zeg hebben. De recente ophef rond de activiteiten van een vaccinfabrikant in Nederland is daar een voorbeeld van. Frankrijk, Italië en Spanje lijken duidelijk voorstander te zijn van een blokkeringsmechanisme, maar andere landen dringen ter zake aan op voorzichtigheid.

Dit alles brengt het lid tot zijn concrete vragen. Kernvraag is vanzelfsprekend of de voorbije top überhaupt iets bijgebracht heeft inzake het opschalen van de productie en distributie van vaccins. Is daarover een concreet standpunt ingenomen, en zo ja, welke positie heeft België dan verdedigd met betrekking tot het exportmechanisme? Neemt België hier, samen met Nederland, en desgevallend samen met nog andere landen, een positie in die erop gericht is de inspraak van de betrokken lidstaten en deelstaten te verhogen? Zijn er mogelijk nog landen die bezwaren hebben tegen het op Europees niveau opgelegde exportverbod?

Het lid verwijst naar twee vragen om uitleg over de relaties met Turkije die eerder op de agenda van de commissie stonden (*Vragen om uitleg* Vl.Parl. 2020-21, nr. 2582 en 2650). De kwestie-Turkije is in deze commissie en ook in de plenaire vergadering van het Vlaams Parlement al regelmatig en uitgebreid aan de orde geweest. Een en ander wijst op een blijvende spanning in de verhoudingen met Turkije. Als er al geen spanningen zijn met sommige EU-lidstaten of met buurlanden, dan doet er zich in Turkije zelf wel weer iets voor dat niet door de beugel kan. Recent nog werden heel wat, voornamelijk Koerdische, opposanten gearresteerd en werden er pogingen ondernomen om een Koerdische politieke partij te verbieden, terwijl er ook heel wat Koerdische parlementsleden in de cel zitten. Het verbaast de spreker dan ook dat Turkije ondanks die aanhoudende problemen formeel nog steeds het statuut van kandidaat-lid van de Europese Unie heeft. Noch de Europese Commissie, noch de Europese Raad lijkt zich geroepen te voelen om hierover een duidelijk standpunt in te nemen. De hoge vertegenwoordiger voor het Buitenlands Beleid, Josep Borrell, lijkt nu van plan te zijn om de contouren van de bestaande douane-unie wat op te rekken. Het lid had dan ook graag vernomen of er op enige Europese topontmoeting ooit al gewag is gemaakt van 'rode lijnen' die niet overschreden mogen worden. Het lid refereert in dat verband aan de recente terugtrekking van Turkije uit de Conventie van Istanbul van 2011. Het land was het eerste om die conventie te ratificeren, en is nu ook het eerste om die conventie te verlaten. Het lid kan er niet bij dat er in dezen maar geen duidelijk standpunt van de Europese Commissie komt. Men opteert er steeds maar weer voor om verder af te wachten. Dit is deels het gevolg van onenigheid tussen een aantal lidstaten, deels het gevolg van de chantage die Turkije voert via de rol die het speelt in de vluchtelingencrisis. Hij had dan ook graag vernomen wat voor ons land nog een aanvaardbare bijkomende Europese bijdrage zou kunnen zijn aan de opvang van Syrische vluchtelingen. In een Terzakereportage van 29 maart 2021 werd verslag gedaan vanuit de Turkse stad Gaziantep, waar een vierde van de bevolking uit Syrische vluchtelingen bestaat. Daartegenover staan de hoge bedragen die Turkije ontvangt voor de opvang van die vluchtelingen.

Een laatste kwestie waarop Karl Vanlouwe wil ingaan, betreft het optreden van het Duitse Grondwettelijk Hof waardoor de Duitse president blijkbaar tijdelijk het verbod heeft gekregen om het nieuwe Eigenmiddelenbesluit van de EU te ondertekenen. Het lijkt erop dat het Grondwettelijk Hof vreest dat financieel zwakkere lidstaten niet in staat zullen zijn om hun deel van het schuldenpakket terug te betalen, waardoor andere lidstaten, en dan in casu vooral Duitsland, die verplichtingen zullen moeten overnemen. Dat zou de weg vrijmaken voor een schuldenunie, waarin sterkere lidstaten mee verantwoordelijkheid zouden moeten dragen voor het minder strak begrotingsbeleid van andere lidstaten. Dit zou verregaand zijn. Het lid had dan ook graag vernomen of België – dat het Eigenmiddelenbesluit al heeft goedgekeurd – in deze kwestie een bepaald standpunt heeft ingenomen, dan wel of we voorlopig de kat uit de boom kijken tot Duitsland de formele beslissing genomen heeft.

1.2. Tussenkomst van Johan Deckmyn

Ook *Johan Deckmyn* had graag vernomen wat nu precies het standpunt is inzake het exportmechanisme. Hij stelt zich die vraag ook heel specifiek in het licht van de betrekkingen met het Verenigd Koninkrijk. De Europese vaccinatieproblemen worden immers onmiskenbaar politiek uitgespeeld door de Britten. Men klopt zich daar nu op de borst, dat de Brexit wel degelijk zijn voordelen heeft. Het komt het lid voor alsof er een opbod aan de gang is tussen de EU en de Britse premier Boris Johnson om er vooral voor te zorgen dat de ander de situatie niet kan claimen als een soort van trofee.

Een tweede vraag betreft de eventualiteit van een vaccinatiepas. Daar is – ook in dit parlement – al heel veel over gesproken. De kwestie zou wel te berde gekomen zijn op de Europese Raad, maar zou de slottekst niet gehaald hebben. De spreker

had van Axel Buyse dan ook graag vernomen of hij enig idee heeft wanneer men daarover zal landen op Europees niveau. Allicht speelt in heel deze discussie vooral het non-discriminatiebeginsel een belangrijke rol. Dat is ook een belangrijk beginsel. Niet alleen vaccinatie zou in aanmerking genomen worden. Het kunnen voorleggen van een negatieve test zou gelijkgesteld worden aan gevaccineerd zijn. Op die manier zou er in Europa een breder draagvlak kunnen ontstaan, waardoor men de maatregel uiteindelijk toch zou kunnen invoeren. Hebben die overwegingen deel uitgemaakt van de discussies op de Europese top? En hoe wordt Vlaanderen, aangezien vaccinatie een Vlaamse bevoegdheid is, betrokken in de verdere besluitvorming hierover?

Met betrekking tot de kwestie-Turkije verwijst het lid naar de vraag om uitleg over 'de anti-Koerdische repressie door Turkije, de procedure tot ontbinding van de pro-Koerdische partij en de moorden op Koerdische politici' die hij bij de aanvang van deze commissiebijeenkomst gesteld heeft aan minister-president Jan Jambon (*Vragen om uitleg* Vl.Parl. 2020-21, nr. 2582). Hij was dan ook niet weinig verbaasd om van Axel Buyse te vernemen dat de initiële 'position paper' van hoge vertegenwoordiger Josep Borrell over Turkije zo mager uitviel. Blijkbaar gaat men dus tamelijk licht over inbreuken tegen de rechtsstaat. Idem voor wat Commissievoorzitter Ursula von der Leyen en Raadsvoorzitter Charles Michel betreft, die dra naar Turkije zullen afreizen met een voorstel voor betere douanevoorwaarden op zak. Vraag is wat men daarvoor in ruil verwacht? Veel lijkt dat alleszins niet te zijn. Het lid meent dan ook dat er beter duidelijke lijnen zouden worden getrokken. De EU moet stoppen met haar slappe houding tegenover Turkije en moet voorwaarden durven te stellen. Men laat zich nu te gemakkelijk afdreigen met de vluchtelingenkwestie. Johan Deckmyn drukt de hoop uit dat de zending naar Turkije niet zal uitdraaien op een bedeltocht, of een toonbeeld van zwakte zal zijn.

1.3. Tussenkomst van Karin Brouwers

Karin Brouwers heeft als deelstaatsenator in het Federaal adviescomité voor Europese Aangelegenheden uitleg gekregen van premier Alexander De Croo over de Europese Raad van 25 maart 2021. De uiteenzetting van Axel Buyse was desalniettemin leerzaam omdat hij – spijts zijn directe betrokkenheid – meer de kijk van een outsider op de zaken kon geven.

Wat het vaccinatiepaspoort betreft, heeft ze begrepen dat federaal minister van Volksgezondheid Frank Vandenbroucke de opdracht gekregen heeft om ervoor te zorgen dat België hier tegen mei 2021 grotendeels klaar voor zou zijn. Een en ander zou geregeld worden via een Europese verordening, die het voordeel biedt dat ze rechtstreeks werkt en dus niet hoeft te worden omgezet door de lidstaten. Het Europees Parlement heeft in dezen toegezegd snel te zullen werken en de Europese Commissie werkt momenteel al een voorstel van verordening uit.

In dat voorstel zou onder andere staan dat testen een alternatief vormt. Men heeft dus oog voor het non-discriminatiebeginsel. Gezien de traagheid waarmee sommige vaccinatiecampagnes verlopen, lijkt het aanbieden van een alternatief de spreekster ook een absolute noodzaak te zijn. Vraag is natuurlijk wat er staat te gebeuren als iedereen wel al de kans gehad heeft om zich te laten vaccineren. Zullen mensen die zich wetens en willens niet laten vaccineren een beroep kunnen blijven doen op de piste van het testen? Dat lijkt het lid alleszins een zinnige piste. Ze is in principe immers niet erg gewonnen voor een vaccinatieplicht, die wel eens contraproductief zou kunnen uitpakken.

Verder vraagt ze of er garanties gegeven worden dat mensen die over een vaccinatiepaspoort beschikken, soms niet toch nog in quarantaine moeten gaan. Ze wijst er in dat verband op dat Italië net heeft laten weten dat ook reizigers uit de Europese Unie weldra aan een verplichte quarantaine van vijf dagen onderworpen zullen

worden. Die quarantaineplicht bestond tot op heden enkel voor reizigers die van buiten de EU kwamen. Het komt haar voor dat hiermee toch afgeweken wordt van de beslissing van de voorbije Europese Raad. Mogelijk gebeurt een en ander enkel in afwachting van het operationeel worden van het vaccinatiepaspoort. Zo niet, dan ondergraaft Italië hiermee nu reeds de betekenis en waarde van dat paspoort.

Er doen zich ook problemen voor met Oostenrijk dat van plan lijkt om het Russische Spoetnik-V te gebruiken. Het heeft immers beslist om zo'n 500.000 doses daarvan aan te kopen. Nochtans zou er beslist zijn dat enkel door de EMA goedgekeurde vaccins in aanmerking genomen worden voor het vaccinatiepaspoort.

Karin Brouwers meent dan ook te mogen constateren dat sommige lidstaten nog altijd niet kunnen weerstaan aan de verleiding om 'cavalier seul' te spelen. Voor de gewone burger maakt dat de zaken natuurlijk des te verwarrender. Ze drukt dan ook de hoop uit dat de verordening er snel komt. Die zal tenminste het voordeel van de duidelijkheid hebben en overal tegelijk rechtsgevolgen sorteren.

In het verlengde van de discussie over het exportverbod vraagt ze zich af of Europa ook niet meer moet inzetten op de productie van essentiële goederen, zoals de basisgrondstoffen die nodig zijn bij de vaccinproductie. Haars inziens komt het erop aan om niet langer afhankelijk te zijn van landen en regio's buiten de Europese Unie. De acute tekorten ten tijde van de eerste coronagolf zouden ons toch geleerd moeten hebben hoe belangrijk dat is. Hoever staat men daarmee op Europees niveau?

Wat Turkije betreft, meent Karin Brouwers begrepen te hebben dat de oorspronkelijke tekst van hoge vertegenwoordiger Borrell weliswaar wat mager uitviel, maar dat deze dan toch voldoende is bijgeschaafd (onder ander over de mensenrechten) om acceptabel te zijn. Klopt deze interpretatie?

1.4. Tussenkomst van Gwendolyn Rutten

Met betrekking tot de geplande vaccinatiepas beaamt *Gwendolyn Rutten* de geuite bedenking dat de federale overheid weliswaar kan coördineren, maar dat vaccinatie een Vlaamse bevoegdheid is. Het Vlaamse standpunt in dezen is dus wel degelijk belangrijk. Ze heeft begrepen dat Vlaanderen het standpunt inneemt dat een test een volwaardig alternatief is voor een bewijs van vaccinatie. Dit zou ook het Belgische standpunt zijn. Dit moet voorkomen dat de jongeren, die mogelijk pas na de zomer gevaccineerd kunnen worden, die hele tijd aan beperkingen onderworpen zouden zijn. Dit is niet te verkopen, a fortiori als die beperkingen niet meer gelden voor personen die wel al gevaccineerd zijn. Dat ware volgens het lid fundamenteel onrechtvaardig. Ze meent dat het goed ware, mochten de minister van Welzijn en de minister-president eens bevraagd worden over deze kwestie. Van Axel Buyse had ze graag wat meer duiding gekregen over dit onderwerp.

Het lid komt dan tot de kwestie van het opschalen van de vaccinproductie en de bijhorende introductie van een exportmechanisme voor vaccins en grondstoffen voor vaccins. Ze vraagt of er in dit verband mogelijk een overzicht beschikbaar is van zaken die momenteel nog in de pijplijn zitten. Ze verwijst hiervoor naar het verhaal over de 30 miljoen vaccins die recent in Italië ontdekt zouden zijn en naar persberichten over een Europees exportverbod ten aanzien van een Nederlandse fabriek. Allicht moet daar toch ergens een overzichtslijst van gemaakt zijn, maar mogelijk houdt de Europese Commissie dit geheim omdat het over essentiële beleidshefbomen gaat.

Nog in dat verband heeft het lid uit de pers vernomen dat premier Boris Johnson zich blijkbaar toch zorgen begint te maken over deze oefening in 'real power' van de EU. Aangezien het VK in hoge mate afhankelijk lijkt te zijn van leveringen vanuit

de EU komt het Gwendolyn Rutten voor dat het Europese exportmechanisme een hefboom is om met de Britten aan tafel te gaan zitten, kwestie van tot betere afspraken te komen over met name het AstraZenecavaccin. Heeft Axel Buyse mogelijk signalen in die zin opgepikt?

Net vandaag is – via een open brief – ook in de pers gekomen dat men op internationaal niveau tot een wereldwijd verdrag voor pandemiepreventie en paraatheid zou willen komen. Dat zou er onder andere moeten voor zorgen dat er overal ter wereld vaccins beschikbaar komen. De betreffende oproep is ondertekend door vele staats- en regeringsleiders en is mee ondertekend door de voorzitter van de Europese Raad. Het lid had dan ook graag vernomen of deze kwestie ter sprake is gekomen op de voorbije Europese Raad, dan wel of het hier posities van individuele lidstaten betreft. Heeft Axel Buyse hier bijkomende informatie over?

2. Antwoorden van Axel Buyse

Inzake de diverse vragen over de vaccinatiepas wijst *Axel Buyse* erop dat het momenteel nagenoeg onmogelijk is om te weten te komen welke 'harde' zaken daarover precies beslist zijn. Dat hoeft ook niet te verbazen aangezien dit min of meer eigen is aan het gremium Europese Raad en de daaruit voortkomende verklaringen die vaak nog heel wat onderliggende discussiestof verbergen. Dat is wellicht ook de reden waarom er in de slotverklaring geen melding wordt gemaakt van de voorgenomen digitale vaccinatiepas, hoewel er wel degelijk over gediscussieerd is. De regeringsleiders zijn overeengekomen dat deze zaak verder moet worden uitgepraat. Daarbij delen zowel de Vlaamse als de federale overheid de zorg dat er niet gediscrimineerd mag worden. En uit een debatfiche van de Europese Commissie over de huidige stand van de besprekingen zou moeten blijken dat ook een recente test een valabel bewijs zou kunnen zijn. Op die manier zullen ook de groepen die tegen de zomer nog niet gevaccineerd zijn, en dan met name de jongeren, van de nodige vrijheid kunnen genieten, ook om te reizen.

Het spreekt daarbij voor zich dat deze kwestie zeer goed moet worden gevolgd. Vanuit de permanente vertegenwoordiging van België, en dus ook vanuit de Vlaamse vertegenwoordiging daarin, zijn er ondertussen overigens al heel sterke signalen uitgestuurd naar de ambtenaren en politieke verantwoordelijken die instaan voor de verdere concretisering. De schade zou immers niet te overzien zijn, mochten Belgen tegen volgende zomer, in tegenstelling tot andere EU-burgers, niet internationaal kunnen reizen doordat men in België niet klaar is met de technische voorbereidingen van het digitale vaccinatiepaspoort. Vooralsnog is het streefdoel om hier klaar voor te zijn tegen mei-juni 2021. Een en ander is natuurlijk ook afhankelijk van de snelheid waarmee de intra-Europese technische onderhandelingen over de noodzakelijke interoperabiliteit kunnen worden afgehandeld. Daarin speelt ook mee dat niet iedereen digitaal uit de voeten kan. Wie niet over een smartphone beschikt, zal toch op de een of andere manier moeten kunnen bewijzen dat hij of zij in orde is met de vigerende voorschriften.

Het klopt natuurlijk dat vaccinatie een Vlaamse bevoegdheid is, maar er is ondertussen al heel druk intrafederaal overleg op gang gekomen over de wijze waarop de vaccinatiepas tijdig gerealiseerd kan worden. Dat zal nog heel wat overleg tussen de technici vergen. De komende weken zal moeten blijken hoe een en ander er finaal zal uitzien.

De spreker komt dan tot de vragen over de eventualiteit van het repertoriëren van de Europese vaccinproductie. Hij wijst er in dat verband op dat – zoals verwacht mocht worden – de slottekst van de Europese Raad ook een ronkende verklaring bevat over het belang van vaccinatie om uit de huidige impasse te raken. Dit zou misschien wat kunnen overkomen als het intrappen van een open deur, ware het niet dat Europees commissaris Thierry Breton, die bevoegd is voor de interne markt,

en die heel specifiek belast is met het opvolgen van de contractuele verplichtingen van de Europese vaccinproducenten, ondertussen bezig is met het persoonlijk bezoeken van Europese productiefaciliteiten van vaccins. Axel Buyse heeft uit goede bron vernomen dat hij die taak zeer consciëntieus uitvoert en dat het dankzij zijn bemoeienissen en zijn fysieke visitaties is dat al enige verborgen voorraden aan het licht gebracht zijn.

De spreker is er alleszins van overtuigd dat de Europese Commissie op dit ogenblik wel degelijk goed haar werk doet. Of de oorspronkelijke contracten met de diverse farmaceutische bedrijven wel sterk genoeg waren, blijft vooralsnog voer voor discussie. Allicht zal deze kwestie pas met het verstrijken van de tijd uitgeklaard worden. Op heden is het zaak om te roeien met de riemen die men heeft. Het valt wel op dat de Europese Commissie in deze kwestie immens veel verwijten over zich heen gekregen heeft, vaak ook van de regeringen van de lidstaten. Diezelfde regeringen hebben trouwens zelf ook heel wat verwijten moeten slikken. Als men een blik over de grenzen werpt – wat men op heden wat te weinig doet – valt het op dat men in geen enkele lidstaat echt tevreden is over de nationale, en waar toepasselijk eventueel ook regionale, beleidsprestaties. Wel zijn er wat verschillen in vaccinatiegraad tussen de lidstaten, maar die verschillen zijn niet echt uitgesproken en kunnen doorgaans ook goed verklaard worden. Gezien het algemene ongenoegen mag er gerust van uitgegaan worden dat de vaccinproductie en -distributie verder nauwlettend in de gaten gehouden zal worden door de Europese Commissie.

Commissievoorzitter Ursula von der Leyen heeft tijdens de Europese Raad ook nogal wat cijfermateriaal over deze kwestie verstrekt. Markant hierbij is wel dat de Europese Unie sinds december 2020, in haar geheel en in het kader van de noodzakelijk geachte internationale solidariteit, zo'n 77 miljoen doses vaccin geëxporteerd heeft naar 33 niet-EU-landen. Een behoorlijk groot aantal daarvan, zo'n 21 miljoen doses, zijn naar het Verenigd Koninkrijk gegaan. Het ging daarbij voornamelijk over Pfizer-BioNTechvaccins, maar ook over AstraZenecavaccins. Dat laatste is met name relevant in het licht van de kritiek op de vaccinproducenten. Vooral AstraZeneca heeft zich, door diverse keren in gebreke te blijven, blootgesteld aan zware kritiek. Voor Pfizer-BioNTech speelt dat veel minder. Die vaststelling heeft op de Europese Raad ook zwaar meegespeeld bij de Belgische positionering rond deze kwestie. Hierbij dient men ook in gedachten te houden dat het bedrijf Pfizer-BioNTech een belangrijk deel van zijn productie bij ons realiseert.

Wat er achter het in gebreke blijven van AstraZeneca zit, valt momenteel maar moeilijk te bepalen. Mogelijk heeft het voor een stuk te maken met druk die Boris Johnson en de zijnen hebben kunnen uitoefenen op dat bedrijf dat een Brits-Zweedse combinatie is. Het valt alleszins niet te ontkennen dat er een soort opbod bezig is. Allicht gebruikt de Britse premier dit gegeven ook om aan zijn burgers diets te maken dat de Brexit ook wel degelijk voordelen met zich brengt. Aangezien men in het Verenigd Koninkrijk op de drempel van een aantal versoepelingen staat en ook al begint te gewagen van een derde prik in het najaar, lijkt het erop dat hij zijn strijd goed gekozen heeft. Dat de vaccinproblematiek op die manier gebruikt wordt om het eigen imago een boost te geven, wordt door de Europese leiders met lede ogen aangekeken. Maar dat is nu eenmaal het politieke spel dat men op dat niveau mag verwachten. Als het al zo mocht zijn dat Europa zich wat in de luren heeft laten leggen bij het aangaan van contracten met AstraZeneca, zal men daarmee moeten leven, en zal het zaak zijn om zoveel mogelijk druk uit te oefenen op het bedrijf om de distributie op een wat ernstiger manier ter hand te nemen. Voor Axel Buyse is het overigens duidelijk dat de druk de laatste tijd wel degelijk zwaar wordt opgevoerd.

In antwoord op desbetreffende vraag van Karl Vanlouwe bevestigt Axel Buyse dat bezorgdheid over de langetermijnbelangen van onze farmaceutische nijverheid wel degelijk meegespeeld heeft bij de Belgische, en ook Nederlandse, opstelling tijdens

de Europese Raad. Uiteindelijk is men akkoord gegaan met een verstrakking van het exportregime. Dat men via die verstrenging toch enige controle wil houden over de eigen productie en niet zomaar alles meer wil laten gebeuren, lijkt Axel Buyse gerechtvaardigd. Men moet solidariteit niet zonder meer uitsluiten, maar men mag ook niet naïef zijn. Aan de andere kant is het natuurlijk ook zaak om ervoor te zorgen dat de farmaceutische industrie een toekomst blijft hebben in ons land. Dat geldt voor Pfizer-BioNTech in Puurs, maar ook voor Johnson & Johnson en zijn Belgische dochter Janssen Pharmaceutica. Die laatste heeft in belangrijke mate bijgedragen aan de ontwikkeling van een nieuw vaccin dat een rol zal gaan spelen zodra de productie ervan goed op gang is gekomen. Het zou er mee voor moeten zorgen dat tegen 11 juli 2021 een groot deel van onze bevolking is ingeënt. Een fraaier 11 juligeschenk vanwege de Vlaamse Regering is moeilijk voor te stellen. De spreker houdt daarbij echter wel een slag om de arm. Vertragingen zijn immers nooit uit te sluiten. Die zijn ook niet altijd het gevolg van slechte wil, maar zijn soms gewoon te wijten aan pech. Hij drukt daarbij de hoop uit dat alles verder goed zal gaan.

Afrondend benadrukt Axel Buyse nogmaals de grote zorg die er momenteel leeft om een deugdelijk vaccinatiepaspoort tot stand te brengen, waarin ook de optie om testresultaten te gebruiken vervat zit. Aangezien een en ander via een verordening zal worden ingevoerd, zou het ook erg snel ten uitvoer moeten gelegd kunnen worden, op voorwaarde dat men de zaak ook technologisch rond en sluitend krijgt. Zodra dat systeem er is, zullen zaken zoals de Italiaanse quarantaine – die in wezen maar een tijdelijke noodmaatregel is – natuurlijk moeten vervallen. Italië is trouwens een van de ferventste voorstanders van zo'n vaccinatiepaspoort, omdat het deze zomer absoluut opnieuw toeristen wil kunnen verwelkomen. Nog in verband met de vaccinatieproblematiek geeft de spreker mee dat het EMA momenteel ook het Russische Spoetnik-V aan het onderzoeken is. Als dit onderzoek een gunstig resultaat oplevert, zou ook dit vaccin wel eens opgenomen kunnen worden in het totale gamma aan in Europa beschikbare vaccins. Het bevreemdt daarbij natuurlijk wel wat dat de vaccinatiecampagne in Rusland zelf blijkbaar niet van een leien dakje verloopt. Ronkende verklaringen over vaccinatiesuccessen in Rusland of China moeten allicht met een stevige korrel zout genomen worden.

Inzake de Duitse perikelen rond het Eigenmiddelenbesluit van de EU beaamt Axel Buyse dat België dit zonder al te veel problemen heeft goedgekeurd omdat die specifieke middelen – in de huidige stand der dingen – voortkomen uit een taks op plastic, en dat nu net iets is waarin we tot de beste leerlingen van de Europese klas behoren. Hoe beter we ons plastic recycleren, hoe minder plastictaks Vlaanderen, en België in zijn geheel, moeten betalen. Hoewel dit dus gemakkelijk lag, zitten er wellicht ook nog andere zaken aan te komen. Of alle lidstaten de schulden die Europa nu collectief voor hen afsluit wel degelijk ook zullen kunnen terugbetalen, is immers een vraagteken. Op het moment dat die grote pot aan leningen terugbetaald moet worden, dreigt de Europese solidariteit dus onder druk te komen. Als er tegen die tijd onvoldoende eigen middelen zijn gedefinieerd, zijn het de lidstaten die pro rata een deel van die schulden moeten terugbetalen. Axel Buyse vermoedt dan ook ten stelligste dat men al voorheen, op het niveau van de Europese Commissie, er alles aan zal doen om de rekening tijdig rond te hebben. Zo niet dreigt de samenhang binnen de Europese Unie daaronder te lijden. Het valt in elk geval niet te ontkennen dat er in een aantal lidstaten wel degelijk bezorgdheid leeft over het terugbetalen van de aangegane schulden. Die bezorgdheid is er zeker in Duitsland dat economisch en fiscaal toch de motor van de Europese Unie is. Mee om het draagvlak voor de Unie bij de eigen burgers voldoende sterk te houden, eist men daar dat er afdoende transparantie zou zijn. Dat is volgens Axel Buyse een normale reflex, die ook gewoon in ieders voordeel is.

Aangaande de betrekkingen met Turkije preciseert Axel Buyse ten slotte nog dat hij zeker niet bedoelde dat de door Josep Borrell geproduceerde 'position paper' te

zwak geweest zou zijn. Wel waren een aantal zeer recente ontwikkelingen, zoals de Turkse herroeping van de Conventie van Istanbul, daar niet meer in meegenomen. Maar wat vooral te zwak uitviel was het oorspronkelijke tekstvoorstel dat het Raadssecretariaat daaruit gepuurd had in voorbereiding op de Europese Raad. Dat eerste tekstontwerp dat men wilde voorleggen aan de Europese leiders, voldeed niet. Zodra dat duidelijk werd heeft men aangedrongen op wat meer gestrengheid in de tekst. Het mocht niet enkel gaan over geostrategische belangen of over de vluchtelingenkwestie, hoe belangrijk deze ook zijn. Er moest ook oog zijn voor de binnenlandse toestand in Turkije. Dat is er dan in opeenvolgende stadia (raadswerkgroep, Raad Algemene Zaken en Raad Buitenlands Zaken) aan toegevoegd. De uiteindelijke tekst werd zo pas de dag voor de Europese Raad afgeklopt op Coreper II, waar de Permanente Vertegenwoordigers van de lidstaten een laatste check-up hebben gedaan in overleg met hun regeringsleiders. Dat document is dan op de Europese Raad ongewijzigd goedgekeurd omdat er volgens de regeringsleiders voldoende materiaal in zat voor een evenwichtige benadering van de kwestie-Turkije. Over de vraag of er effectief voldoende evenwicht in dat standpunt zit, kan Axel Buyse zich als ambtenaar natuurlijk niet uitspreken. Maar dat is alleszins de positie waarmee Charles Michel en Ursula von der Leyen op 6 april 2021 naar Ankara trekken. Wat er uit de ontmoeting met president Erdogan voortkomt moet daarna beoordeeld worden door de bevoegde politici.

Op de voorbije Europese Raad is ook de kwestie van het inzetten op de bevoorradingszekerheid van essentiële goederen wel degelijk zeer sterk aan bod gekomen. Die discussie over de strategische autonomie van de Europese Unie liep al en gaat nu dus verder. Het zal daarbij in eerste instantie zaak zijn om te bepalen wat daar nu precies onder valt. De Europese Commissie heeft van de regeringsleiders de opdracht gekregen om die oefening nogmaals over te doen, om na te gaan wat daar eventueel allemaal nog kan bijkomen. Ook daar zal er gestreefd moeten worden naar het handhaven van een goed evenwicht tussen strategische autonomie (ook inzake grondstoffen) aan de ene kant en het behoud van wereldwijde waardeketens. Dat laatste begrip is vooral aangebracht door België en Nederland en moet voorkomen dat Europa zou vervallen in een steriel en finaal ook contraproductief protectionisme. Als natie hebben we al sinds mensenheugenis onze welstand te danken aan vrijhandel. Het komt er dan ook op aan om zeker de kip met de gouden eieren niet te slachten. Dat evenwicht zal ook op heel veel vlakken moeten nagestreefd worden, dus ook op het vlak van defensie en defensiemateriaal (een Franse bekommernis), op het vlak van financiële stromen (een Duitse bekommernis) als op het vlak van grondstoffen.

De internationale overeenkomst ter voorkoming en bestrijding van pandemieën die in de pijplijn zit, is volgens de spreker zeker van belang in de opbouw naar een hechter internationaal systeem daarvoor. Momenteel gaat het nog maar over een verklaring, die is geïnitieerd door de WHO. De wereld zou hierdoor in de toekomst veel beter voorbereid moeten zijn. Toestanden zoals die zich een jaar geleden hebben voorgedaan, toen het virus zowat iedereen overviel, mogen zich niet meer herhalen. Nochtans waren er de jaren voordien wel een aantal roependen in de woestijn geweest, maar allicht zijn we gewoonweg in Europa als het ware te gemakkelijk ontsnapt aan SARS, MERS, Ebola en dergelijke meer. Dat maakte ons overmoedig en gaf ons een vals gevoel van veiligheid. In de toekomst moeten we dan ook systemen en processen voorzien die ons echt wapenen tegen dergelijke calamiteiten. De kostprijs van het negeren van dergelijke risico's is immers veel te hoog.

De *commissievoorzitter* dankt Axel Buyse voor zijn medewerking aan de commissiewerkzaamheden en voor de gedegen toelichting die hij opnieuw verschaft heeft. Afspraak voor de volgende debriefing na de Europese Raad van juni 2021.

Cathy COUDYSER,
voorzitter

Karl VANLOUWE,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

Coreper	Comité van permanente vertegenwoordigers van de regeringen der lidstaten bij de Europese Unie
COVAX	COVID-19 Vaccines Global Access
EMA	European Medicines Agency (Europees Geneesmiddelenbureau)
EU	Europese Unie
MERS	Middle East Respiratory Syndrome
SARS	Severe Acute Respiratory Syndrome
VK	Verenigd Koninkrijk
WHO	World Health Organization (Wereldgezondheidsorganisatie)